

VUOROVAIKUTUS DIGITAALISISSA OPPIMISYMPÄRISTÖISSÄ: KOKEMUKSIA OPETTAJANKOULUTUKSESTA

ITK, HÄMEENLINNA, 7.10.2022

Tuula Nousiainen, Piia Näykki & Emilia Ahlström
Jyväskylän yliopisto @jyu_okl

Ilona Laakkonen, Riikka Michelsson & Sirpa Laitinen-Väänänen
Jyväskylän ammattikorkeakoulu @jamk_aokk

@TOVEhanke
@noteleb

tove.jyu.fi
bit.ly/noteleb

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

TOVE-HANKE

Opettajankouluttajien tunnetoimijuuden ja vuorovaikutus-osaamisen vahvistaminen digitaalisissa ympäristöissä (OKM)

1. Tutkimme opettajankouluttajien ja opettajaopiskelijoiden **kokemuksia etäopetuksesta**.
2. Kehitämme **opettajankouluttajien osaamista** yhteisöllisesti.
3. Toteutamme **kehittämiskokeiluja** opettajankouluttajien kanssa ja tutkimme mm. vuorovaikutusta digitaalisissa oppimisympäristöissä.

- Miten **vuorovaikutusta, läsnäoloa ja yhteistä tiedon rakentamista** voidaan tarkastella ja tukea uudenaikaisissa digitaalisissa oppimisympäristöissä?
- Miten hyödyntää digitaalisia työkaluja opettajankoulutuksessa **pedagogisesti mielekkäällä tavalla** ja opettajaopiskelijoiden osaamista vahvistaen?
- Tavoitteena on saattaa etäopetuksen hyvät ja kehittyvät käytänteet näkyviin!

NOTELEB-HANKE

No Teacher Educator Left Behind (Erasmus+)

1. Rakennamme **mallia** opettajankouluttajien digitaalisen osaamisen kehittämiseen.
2. Toteutamme mallia soveltavia paikallisia **kehittämiskokeiluja** opettajankouluttajien kanssa ja keräämme kokemuksia.
3. Tuotamme erilaisia **materiaaleja** opettajankouluttajien digitaalisen osaamisen tueksi (videoita, verkkokurssi, työkalupakki).

PÄÄSISÄLLÖT

- Vuorovaikutus ja läsnäolo verkossa
- Opettajaopiskelijoiden kokemuksia etäajan opetusjärjestelyistä
- Opettajankouluttajien digitaalisen ja vuorovaikutusosaamisen tukeminen: esimerkit ja reflektointia
 - Kehittäjärinki, temaattiset työpajat ja vertaisreflektio (JAMK)
 - Osaamisen kehittäminen opintojaksojen yhteissuunnittelun kautta (JYU)

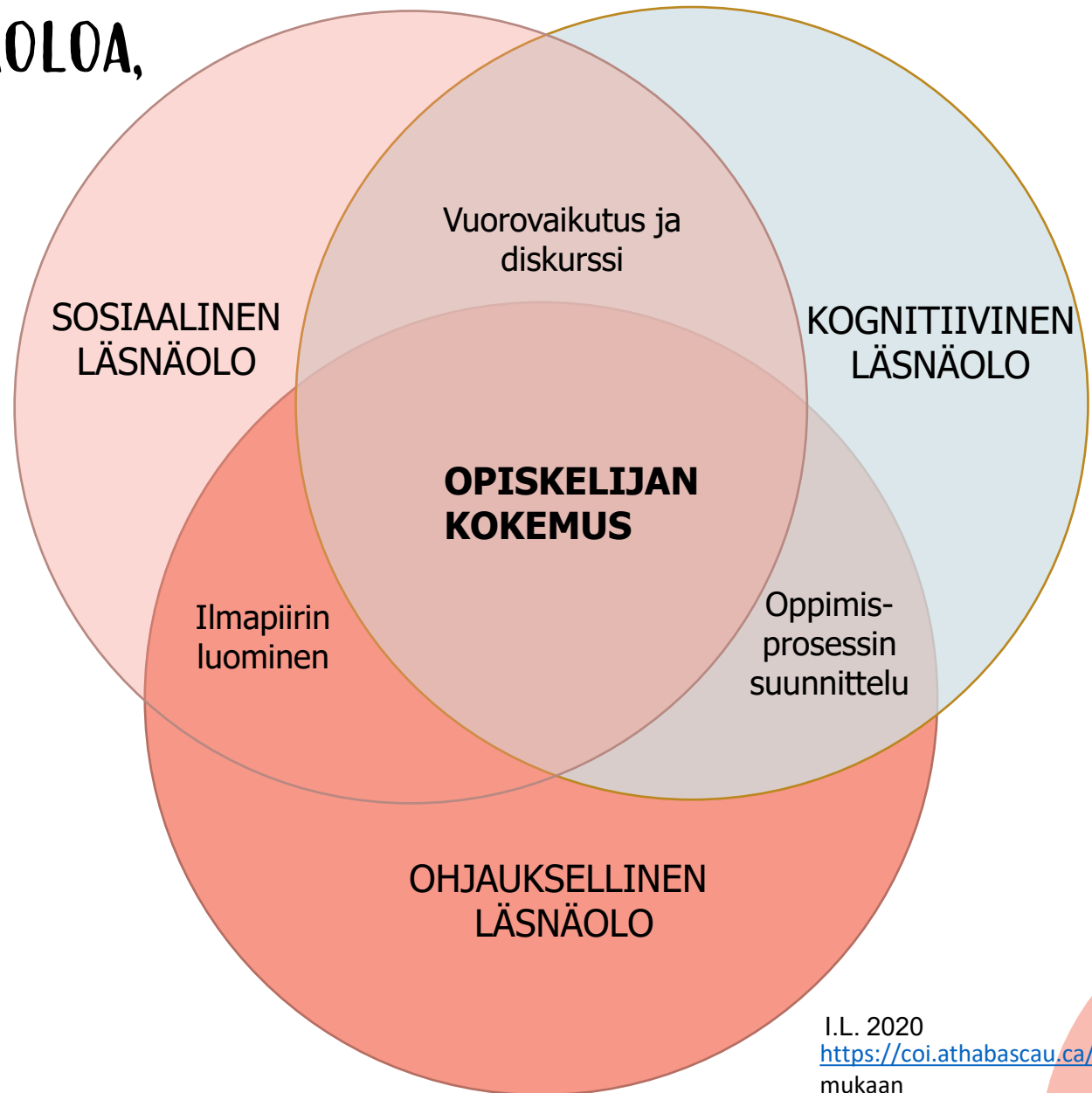
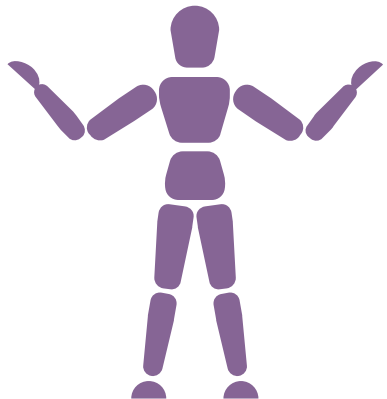
TAUSTAA: VUOROVAIKUTUS RAKENTAA LÄSNÄOLOA

Digitaalisissa ympäristöissä...

COI – COMMUNITY OF INQUIRY FRAMEWORK MALLINTAA LÄSNÄOLOA, JOKA TUKEE OPPIVAA YHTEISÖÄ

*“presence” is a social situation and
emerges through interactions
among students and instructors*
(Picciano, 2017)

SOSIAALINEN LÄSNÄOLO SYNTYY VUOROVAIKUTUKSESTA

Mahdollisuus ilmaista itseään, olla läsnä persoonana ja tutustua toisiin kokonaisina ihmisinä
Perusta luottamuksen syntymiselle ja oppimiskokemuksille

Tapoja tuottaa sosiaalista läsnäoloa mm.

1. Affektio – tunteiden ilmaiseminen, arvot, henkilökohtaisuus
2. Avoin viestintä, tietoisuuden ja keskinäisen tunnustuksen jakaminen
3. Ryhmän koheesion ilmaiseminen, sitoutumisen rakentuminen ja ylläpitäminen

NIMELTÄ KUTSUMINEN

HYMIÖT JA REAKTIOT

HASSUTTELU JA HUUMORI

ASIOIDEN JAKAMINEN

OMAN YMPÄRISTÖN JAKAMINEN

ARVOSTUKSEN OSOITTAMINEN

LÄMPÖ

PROFIILIKUVAT JA VIDEO

KYSYMINEN

KUUNTELEMINEN

TERVEHTIMINEN

Figure 3: The Social Presence Model

VUOROVAIKUTUS JA LÄSNÄOLO ETÄAJAN OPETUSJÄRJESTELYISSÄ

KORONA-AIKA JA VUOROVAIKUTUKSEN HAASTEET

- Opiskelijat eri koulutusasteilla olleet **uupuneita** (esim. Salmela-Aro ym., 2022)
- Kokemus **verkko-opetuksen hyödyistä** lisääntynyt (Lin, 2021)
- Samalla teknologiavälitteisen opetuksen **vuorovaikutuksen puutteisiin** liittyvä tyytymättömyys ja kuormitus pysynyt samana / kasvanut (Baltà-Salvador ym., 2021; Lin, 2021; Mäkipää ym., 2022; Näykki ym., arvioitavana)
 - Haastavampaa ja monimutkaisempaa kuin vuorovaikutus kasvokkaisen opetuksen tilanteissa (Amir ym., 2020; Radu ym., 2020)

VUOROVAIKUTUS JA LÄSNÄOLO ETÄOPETUKSESSA

(POIMINTOJA JYU:N OPETTAJAOPISKELIJOIDEN REFLEKTIOISTA, N=76)

- Aktivoivat ja luovat tehtävät

- Se, että tunneilla on keskustelua ja palautettavia tehtäviä saa minut **aktiivisemmaksi**.
- Pienryhmässä draama ja erilaiset leikit olivat mieluisia, sillä niissä ryhmämme **rentoutui** lisää ja **yhteishenki** kasvoi.

- Informaalin keskustelun mahdollistaminen

- Zoom-tunneilla mahdollisuus **jutella jonkin aikaa vapaasti** itse asiaan liittymättömistä jutuista. Se korvaa ikään kuin jutustelun käytävällä ennen tunnin alkua, ja vähentää kovasti yksinäisyyden tunnetta.

- Tietoinen huomion kiinnittäminen läsnäoloon

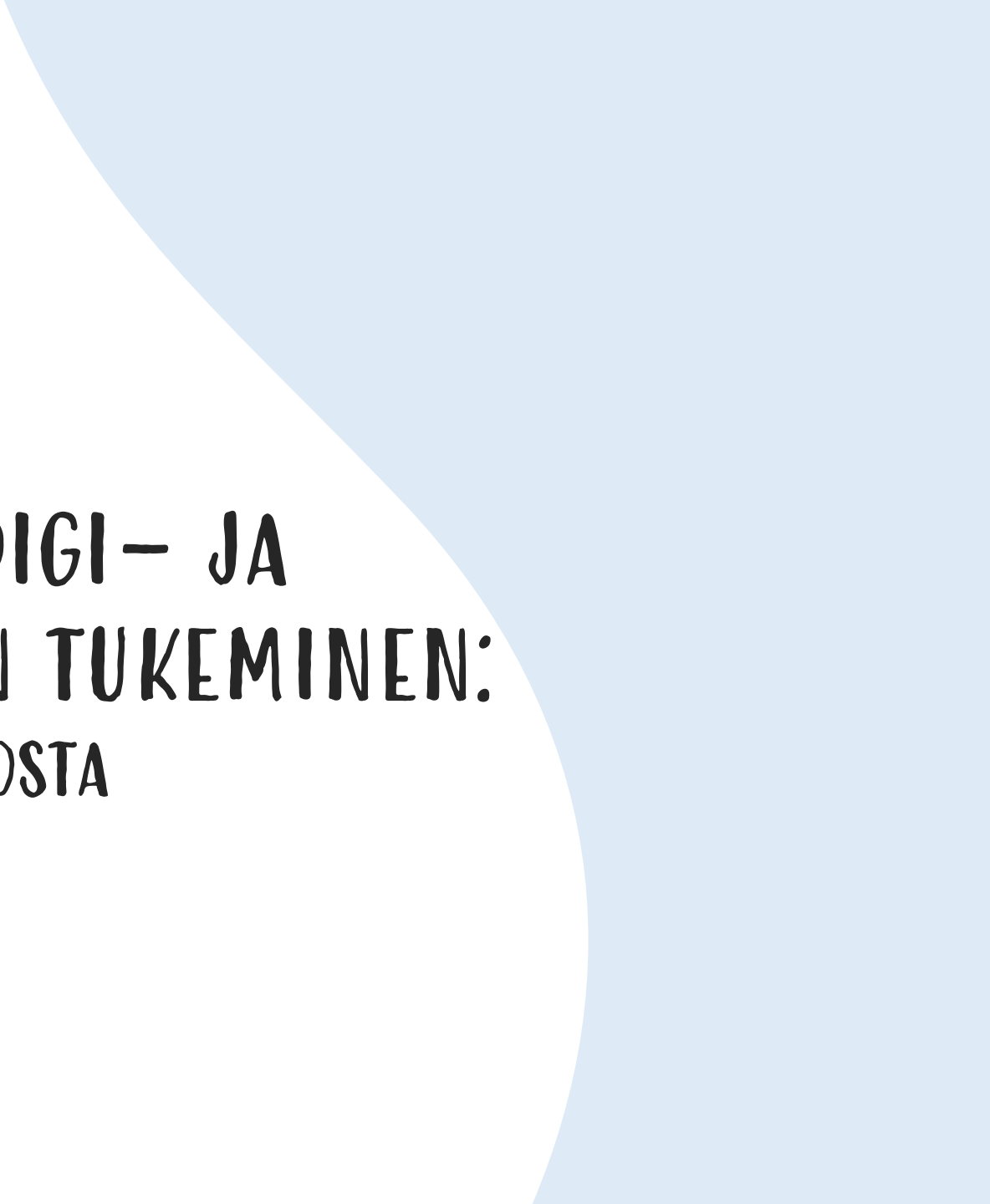
- Ainakin se että kameran päällä, ja keskusteltiin [...] siitä että **miten toisille voi osoittaa etänäkin että kuuntelee**, esim hymyilemällä ja nyökkäilemällä, ja että **kaikki on vastuussa** siitä että jokainen tuulee kuulluksi.
- Se, että **läsnäolosta puhuttiin ja sitä toivottiin** opettajien taholta.

- Armollisuus ja hyväksyntä

- Meidän ryhmässä myös käsiteltiin sitä, että **jokainen osallistuu omien voimavarojensa mukaan**, eikä ketään pakoteta puhumaan vasten tahtoaan, jos ei halunnut. Kaikki saivat olla oma itsensä.
- Läsnäoloa edisti, kun **sai tehdä samaan aikaan jotakin mikä auttaa keskittymään**, kuten muistiinpanojen kirjoittaminen ja neulominen.

- Teknologian luova ja mielekäs käyttö

- Kokonaisuudessaan pienryhmien tehtävät ja **teknologian hyödyntäminen** osoitti, että melkeinpä minkälaisen harjoituksen voi todellisuudessa toteuttaa etänä, jos näkee vaivaa sekä käyttää luovuutta, vaikka toki lähitapaamisten läsnäoloa on vaikea todellisuudessa korjata.
- **Erilaisten digitaalisten alustojen**, kuten flingan ja kyselyiden käyttö on toimivaa ja helpottaa anonyymien vastausten jättämistä ja samalla myös sellaisten asioiden esiintuomista, mitä ei välttämättä omilla kasvoilla tapaamisissa sanoisi.

OPETTAJANKOULUTTAJIEN DIGI- JA VUOROVAIKUTUSOSAAMISEN TUKEMINEN: ESIMERKIT KAHDESTA ORGANISAATIOSTA

OPETTAJANKOULUTTAJIEN YHTEISÖLLINEN KEHITTÄMISPROSESSI

CRITICAL INCIDENTS – KRIITTISET TAPAUKSET

TOVEssa: Konstruktivistisen tutkimuksen menetelmä – reflektion suuntaaja ja oman toiminnan kehittämisen tuki – opettajankoulutuksen pedagoginen ratkaisu

Toimi kehittäjäringillä yhteisen jakamisen välineenä, ilmiöiden esiin nostajana

"The Critical Incident Technique consists of a set of procedures for collecting direct observations of human behavior in such a way as to facilitate their potential usefulness in solving practical problems and developing broad psychological principles." (Holloway & Schwartz 2014)

Työskentelyn vaiheet

Suuntaa ajatuksesi opetus- tai ohjaustilanteeseen digitaalisissa ympäristöissä. Mieti tilannetta, jossa tunteet, tunteiden ilmaiseminen tai niiden käsittely ovat herättäneet onnistumisen tai epäonnistumisen kokemuksen.

1. Kuvaapahtumaa. Mitä tapahtui? Minkä arvelet olleen syynä? Mitä tapahtuneesta seurasi osallisille ja koko ryhmälle? Miksi tapahtuma jäi mieleen?
2. Millaisia reaktioita ja havaintoja osallistujissa heräsi?
3. Miten tilanteessa toimittiin?
4. Mitä tapahtuneesta voi oppia? Mitä voit opettajana ja opettajankouluttajana tehdä toisin tai vahvistaa jatkossa?

Kirjoitetaan suoraan omaan dokumenttiin/päiväkirjaan. Aikaa 30 min.

Voit keittää kahvit valmiiksi keskustelua varten. Valmistaudu jakamaan omasta tapauksestasi sen verran kuin haluat n. klo 15.00. Keskustelun jälkeen voit vielä täydentää kuvaustasi ja viedä sen sen jälkeen Webropolin.

KOULUTTAJIEN NÄKEMYKSIÄ

YHTEISKEHITTÄMISESTÄ JA TOVESTA

"TOVE-teemat ovat puhutelleet minua ja koen ne tärkeiksi mutta työni on nyt niin sirpaleista että koen harmitusta siitä että en pääse keskittymään näihin teemoihin kunnolla."

"Vaikka olen tiedostanut esim. tunteiden merkityksen oleellisena osana oppimisprosessia koko opettajaurani ajan, tuo niiden pohtiminen osana digitaalisissa ympäristöissä tapahtuvaa vuorovaikutusta asiaan uusia sävyjä."

KRIITTISTEN TAPAUSTEN POHJALTA

"Opin sen, että edelleenkin on asioita, jotka menevät myös minulla helposti tunteisiin ja en kykene aina toimimaan sellaisissa tilanteissa järkevästi"

"Mielenkiintoista tässä oli se että tapahtuma oli asykroninen enkä voi tietää miten opiskelija palautteen otti. En myöskään ole tavannut häntä verkossa."

"On vain pidettävä tiukasti kiinni sovitusta ajasta ja katkaistava opiskelijan puhe, vaikka se itsestä tuntuu tosi vaikealta eikä tämä ole minulle luontainen tapa toimia."

JYU: OPINTOJAKSOJEN YHTEISKEHITTÄMINEN

ESIMERKKINÄ MONIALAINEN *ENVIRONMENTAL STORYTELLING* –OPINTOJAKSO

Loppukevät 2022

Prosessin arviointi, opiskelijoiden palaute, kehittämisideat, kokemusten jakaminen

Loppukevät 2023

Koko toteutuksen arviointi, kokemusten jakaminen laajemmin

Tammi–huhti 2022

Välittömät reflektiot aktiviteettien jälkeen (opettajatiimi ja opiskelijat)

Tammi–huhti 2023
Välittömät reflektiot

Marras–jouluku 2021

Yhteinen ideointi ja suunnittelu (opintojakson opettajatiimi + TOVE-/NOTELEB-tiimi)

Syksy 2022

Yhteinen ideointi

Tavoitteet ja orientaatio

Koko prosessin reflektointi

Toteutuksen arviointi

Yhteis-suunnittelu

Toteutus

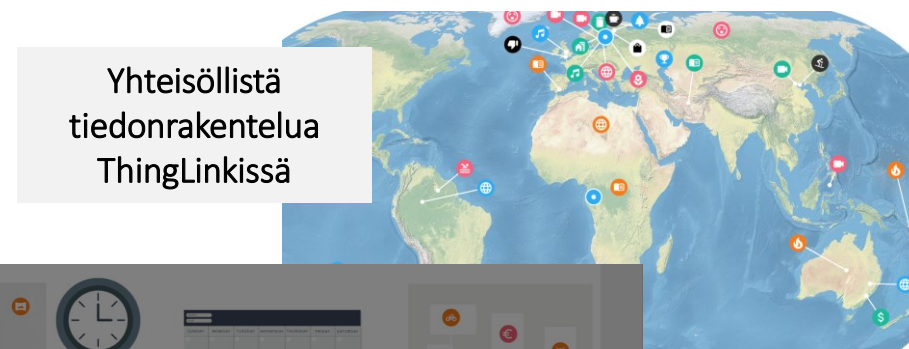
Tammi–huhti 2022
Opintojakson toteutus

Tammi–huhti 2023
Toteutus

ENVIRONMENTAL STORYTELLING –OPINTOJAKSON YHTEISKEHITTÄMINEN

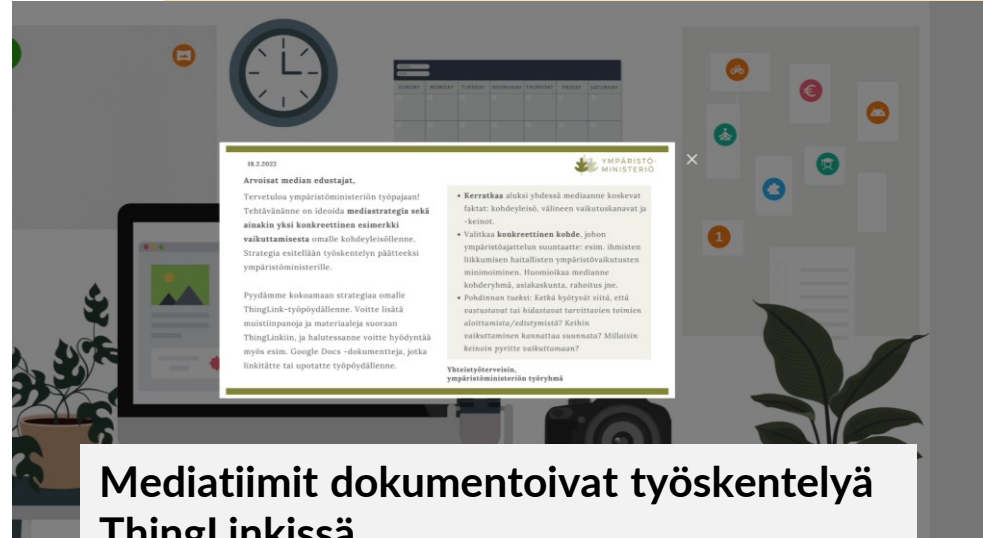
- Kolmen opettajankouluttajan tiimi
- Monialainen opintojakso: Kestävyys- ja ilmastokasvatus, elämykselliset taidelähtöiset opetusmenetelmät, mediaympäristö
- Tavoitteet
 - Uudenlaisten ja mielekkäiden digitaalisten työkalujen kokeileminen etä-/monimuoto-opetuksessa
 - Perehtyminen **laajennetun todellisuuden (XR)** käyttöön **elämyksellisessä oppimisessä**
 - [JYUXR-kampuksen](#) kesämökkisaari AltspaceVR-ympäristössä
 - **Yhteisöllisen tiedonrakentelun** tukeminen digitaalisissa ympäristöissä
 - ThingLink + AltspaceVR

VIRTUAALIDRAAMATEHTÄVÄ (ALTSPACEVR:N TYÖPÖYTÄSOVELLUS + THINGLINK)

Mediatiimit saavat ympäristöministeriöltä ohjeistuksen virtuaalimaailmassa

Mediatiimit dokumentoivat työskentelyä ThingLinkissä

Mediatiimien ryhmätyöskentelyä JYUXR-saarella

Mediatiimit esittelevät toisilleen tuotoksiaan

KOKEMUKSIA LÄSNÄOLOSTA

AITO LÄSNÄOLON TUNNE

Oman esitysvuoron aikana **tuli realistisen esitelmän fiilis, kun näki paljon tyyppejä tuijottamassa.** Voisi olla hyvä väline ryhmän edessä esiintymisen harjoitteluun sellaisille, jotka sitä kovasti jännittävät.

NONVERBAALIN VIESTINNÄN HAASTEET

Koska **ei voinut lukea ilmeitä yms.,** puhui helposti toisen päälle ja toisaalta jäi paljon normaalia enemmän "tyhjää" aikaa.
Oli vaikea esim. nyökytellä tai ääneen myötäillä, koska osalla mikin päällä olo kaiutti muiden ääniä.
Hymiöiden yms. käyttö taas ei ole reaaliaikaista tai siinä menee kauemmin ja tuntui vaikealta laittaa joku hymiö, kun hetkessä tilanne oli mennyt jo eteenpäin.

TOIMINNAN TARKOITUKSEN- MUKAISUUS

Roolin pitäminen virtuaalimaailmassa on ehkä asteen helpompaa draamatyöskentelyä ajatellen, verrattuna zoomin kautta työskentelyyn. Eli **tilanteeseen samaistuminen helpottui virtuaalimaailmassa.**

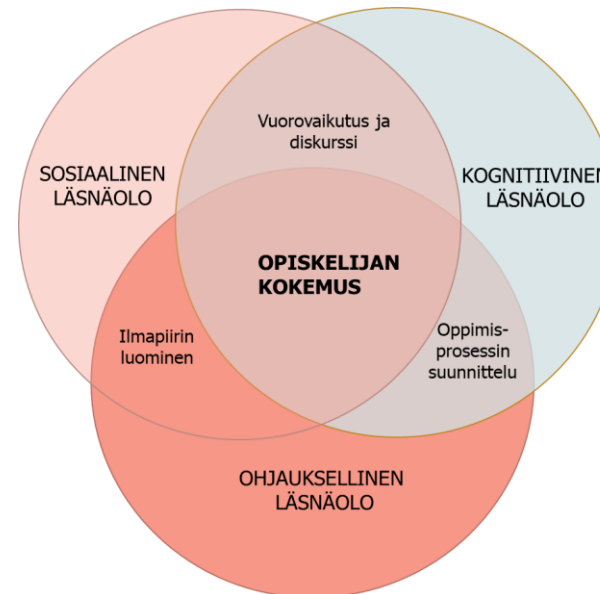
Mikäli **liikkumista ja eri tehtäviä** olisi virtuaalimaailman sisällä ollut, olisi se ollut mielekkäämpi.

OPPIMISEN MAHDOLLIS- TAMINEN

Työskentely oli hyvin **keskustelevaa sekä ratkaisukeskeistä.**

OPETUS- JÄRJESTELYT

Oli hyvä, että **tutustuminen** työtilaan oli annettu ennakotehtäväksi. Liikkumista helpotti myös se, että joku **ohjasi** oikeaan paikkaan ja **ohjeet käytiin selkeästi läpi** ennakoon.

A low-angle shot of a roller coaster track against a sunset sky. The track features several loops and drops, with the sun setting behind the horizon, creating a warm orange glow. The sky is a mix of blue and orange hues.

"Työskentely herätti useampia tunteita. Aluksi hämmennystä siitä, millä tavoin tulisi toimia ja olla roolissa. Hilpeyttä uusista identiteeteistä. Sitten ehkä rentoutta, kun pääsimme vauhtiin."

(opiskelija, virtuaalidraama)

@TOVEhanke
@noteleb

tove.jyu.fi
bit.ly/noteleb

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

NOTELEB

